

# **BUTLLETÍ INFORMATIU DEL CENTRE DE DOCUMENTACIÓ DEL CENTRE D'EDUCACIÓ AMBIENTAL DE LA COMUNITAT VALENCIANA**












**NÚM. 1. QUADRIMESTRAL**  
*EQUIP D'EDUCACIÓ AMBIENTAL CEACV*



## **1. NOVETATS REBUDES AL CENTRE DE DOCUMENTACIÓ DEL CEACV.**

DOCUMENTS INCORPORATS AL FONS BIBLIOGRÀFIC DEL CENTRE DE  
DOCUMENTACIÓ DEL CEACV DURANT ELS MESOS DE GENER, FEBRER, MARÇ I ABRIL  
DE 2009.

### 0. EDUCACIÓ AMBIENTAL

-  Frenar el cambio climático. Un reto de todos. Guía del educador. Gob. de Aragón. 2008.
-  Frenar el cambio climático. Un reto de todos. Guía del alumnado. Gob. de Aragón. 2008.
-  La diversitat al mar. Guia de treball. Primer cicle ESO. Centre d'estudis del mar. 1997.
-  La diversitat al mar. Guia de treball. Cicle superior primària. Centre d'estudis del mar. 1997.
-  Apaga la despesa, engega l'estalvi. Eroski.
-  Gotta y sus amigos en una aventura circular. CajaMadrid.
-  Bicho, el reportero de la biodiversidad. CajaMadrid.
-  Conociendo y recuperando nuestro bosque de ribera. R. de Tapia (Coord.). Fundación Tormes-EB-CajaMadrid.
-  Materiales sobre depuración de aguas residuales. NILSA. 2002.
-  Buscando soluciones al Arga. Foro del agua de la subcuenca del Arga. Gobierno de Navarra. 2008.
-  Materiales educativos sobre residuos sólidos urbanos. Gobierno de Navarra-CRANA.

- 📖 Pequeños trucos, grandes logros. Jóvenes que se comprometen con el planeta. Gobierno de Murcia. 2009.

#### 1. MEDI NATURAL

- 📖 La enciclopedia de las aves de España. SEO-BirdLife-Fundación BBVA. 2008.
- 📖 Espais naturals, paratges per descobrir. VV.AA. Ed. Bromera. 2008.
- 🕒 La ruta de verda de Burjassot. Ajuntament de Burjassot.
- 📖 Orquídeas y bulbos silvestres de la provincia de Alicante. J.I. Peris, J. Mataix y M.C. Jordá. Diputació d'Alacant. 2002.
- 📖 Incidencia de la infraestructura viaria sobre la fauna en tres humedales de la Red Natura 2000 en la Comunitat Valenciana. CMAAUH. 2008.

#### 3. IMPACTE AMBIENTAL:

- 📖 Colapso. J. Diamond. Ed. bolsillo. 2007.
- 📖 L'aigua de tots?. E. Piera. Ed. Bromera. 2005.
- 📖 El planeta i tu. M.J. Picó. Ed. Bromera. 2008.
- 📖 La Tierra, nuestro hogar. M.A. García. Fuhem. 2006.
- 📖 Análisis de los efectos del cumplimiento del plan nacional de Asignación. ISTAS - CCOO.
- 📖 Peligrosamente juntos: tóxicos en casa. Gobierno de Aragón-ECODES.
- 📖 El ruido ¿sólo una molestia?. Gobierno de Aragón-ECODES.

#### 4. POLÍTICA AMBIENTAL

- 📖 Manual de ambientalización de asociaciones ciudadanas. UNESCO Navarra. 2004.
- 📖 Guía de medio ambiente para las entidades locales. Federación navarra de municipios y concejos. 2005.
- 🕒 Medio ambiente en España 2007. MIMAM. 2008.
- 📖 Proyecto ríos. Cantabria. Informe anual 2008. Gob. de Cantabria. 2009.
- 🕒 Proyecto Ecolight. Ajuntament de València.

#### 5. DRET I LEGISLACIÓ:

- 📖 El derecho a un medio ambiente adecuado. A. Embid (Dir.). Iustel Ed. 2008.

#### 6. GESTIÓ AMBIENTAL:

- 📖 Cuaderno de acción sindical en medio ambiente. UGT. 2008.

#### 7. MEDI SOCIAL:

- 📖 La cocina y los alimentos. H. McGee. Ed. Debate. 2007.

- 📖 Guía de la bici de la ciudad de Valencia. VV.AA. Ed. Bruno López y asociados. 2008.
- 📖 Oleum valentiae. Cultura y rutas del olivar de la Comunidad Valenciana. Ch. Ferrer. Molins ed. 2007.
- 📖 Turismo en espacios rurales y naturales. MIMAM. 2008.
- 📖 Monumenta. Anuario de patrimonio cultural. Anuarios culturales. 2008.
- 📖 El Túria. Un passeig urbà per la història. Generalitat Valenciana. 2008.
- 📖 La sociedad ante el cambio climático. Conocimientos, valoraciones y comportamientos en la población española. USC-SEPA-Fundación Mapfre. 2009.

#### 9. CIÈNCIA I TECNOLOGIA

- 📖 Charles Darwin. Autobiografía. Mètode. 2008.

#### PUBLICACIONS PERIÒDIQUES:

- 📖 Consumer Eroski. Núm. 128, 129, 130, 131.
- 📖 Orekan. Núm. 43.
- 📖 Boletín Europarc. Núm. 26.
- 📖 Boletín de interpretación. Núm. 19.
- 📖 Research\*eu. Núm. diciembre 08.
- 📖 CV News. Núm. 47, 49.
- 📖 Ambienta. Núm. 83, 84, 85, 86.
- 📖 Bolecín. Núm. 71.
- 📖 Mètode. Núm. 60.
- 📖 Biodiversitat. Núm. 8.
- 📖 Esparc. Actas.
- 📖 Natural de Aragón. Núm. 33.
- 📖 Páginas de información ambiental. Núm. 30.
- 📖 Reutil. Núm. 48.
- 📖 Estratos. Núm. 91.
- 📖 Nuevas tecnologías. Núm. 19.
- 📖 Geotermia. Nuevas tecnologías. Suplemento Núm. 19.
- 📖 Reciclaje al día. Núm. 8.
- 📖 Polivalencia. Núm. 54.
- 📖 Ciclos. Núm. 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19 y 20.
- 📖 Seguridad y medio ambiente. Núm. 113.
- 📖 New energy. Núm. 2.

## 2. LA RESSENYA LITERÀRIA.

### OMBRES AMB ÀNIMA

### LA SOMBRA DE LOS ÁRBOLES

José M. Alcañiz, Bernabé Moya, José Moya, Joan Pellicer, Agustín Araque, Raúl de la Rosa.  
Ruzafa Show Ediciones. 2007. 200 pags.



L'escriptor francès Jean Giono ens convidava, ja fa uns quants anys, a plantar arbres en la seua entranyable obra *L'home que plantava arbres*, com a sistema per a recuperar els ambients naturals i la seua bellesa. Aquesta nova obra ens porta un poc més enllà, ens convida a gaudir dels arbres d'una forma pausada, d'uns arbres que altres ja plantaren per nosaltres.

Aquest interessant llibre arriba per a omplir un buit entre el conjunt de publicacions dedicades al món dels arbres i que durant els

darrers anys han proliferat. No ens trobem davant de la típica guia que recull una llista més o menys extensa d'espècies arbòries d'un determinat lloc amb totes les seues característiques o davant d'una recopilació d'arbres monumentals d'un territori (encara que els dedica un capítol).

Com hem dit adés, aquesta obra va més enllà. Els arbres, encara que omnipresents en tot el llibre, no en són els protagonistes reals, sinó les ombres d'aquests, les físiques, producte de la insolació que incideix sobre les seues fulles

i branques, però també les ombres espirituals, màgiques o literàries que produeixen en l'ànima humana i que llegendes, poetes o artistes ens les han fetes arribar; i les ombres associades a les nostres tradicions i sentits des de temps immemorials. És un llibre ple d'arbres i ombres però acompanyades per uns protagonistes secundaris com som nosaltres mateixos.

Cadascun dels autors dóna una visió diferent de l'ombra dels arbres, des de la visió més tècnica i científica dels germans Moya, fins a la més esotèrica i màgica de Raúl de la Rosa, passant per la poètica i literària d'Agustí Araque o per la més reflexiva de José M. Alcañiz. Menció especial mereix el capítol que dedica als usos i tradicions de l'ombra en la nostra cultura el tristament desaparegut Joan Pellicer, en el darrer o en un dels darrers treballs seus que ha vist la llum.

El llibre fa un recorregut pels arbres, els boscos i les seues ombres i, sobretot, per la relació que nosaltres hem establert amb aquestes, com han modelat el nostre llenguatge, les nostres tradicions, les nostres

ciutats, les nostres necessitats i fins i tot la nostra mentalitat i el nostre pensament.

El darrer capítol del llibre recull una selecció d'alguns dels arbres monumentals més importants que creixen a les terres valencianes, i ens explica la localització, les característiques principals i els valors, anècdotes i usos de les seues ombres.

Destacable és la grata col·lecció de fotografies que acompanya el text, obra d'un ampli grup de professionals gràfics i experts en arboricultura, entre les quals descobrim nombrosos espais coneguts però també molts altres plens de bellesa que mai no havíem vist.

Igualment, és també destacable el continent d'aquest llibre, imprés íntegrament en paper reciclat, la qual cosa li dóna coherència al contingut, sense llevar-li qualitat ni presència al conjunt de l'obra de molt recomanable lectura.

*Víctor Benlloch Tamborero*  
*Biòleg Centre d'Educació Ambiental de la Comunitat*  
*Valenciana*

### 3. LES BONES PRÀCTIQUES AMBIENTALS.

El CEACV et proposa:

#### CONSELLS PER A UN BON ÚS DE L'ENERGIA

1. Valora l'opció d'instal·lar **bombetes de díodes LED**. Si ja has donat el pas de canviar les velles i ineficients bombetes incandescentes per d'altres de baix consum, ara el mercat dóna una opció més: els LED (díodes emissors de llum). Una llàntia de LED de 7 w, equival a una bombeta incandescent de 60 w, la qual cosa comporta un estalvi de més del 80%, i no sols això sinó que, a més, pot tenir una vida útil de 50.000 hores. Font: <http://www.ledzed.com>
2. Aplica el sentit comú per a aconseguir una bona il·luminació al teu habitatge. Considera les **necessitats de llum** a cadascuna de les parts de l'habitatge, analitza la quantitat de llum, durant quant de temps la necessitaràs i la intensitat s'hi requereix, tot això per a decidir el tipus de llàntia i la potència.
3. Interessa't per l'**eficiència lumínica** de les llànties que compres. L'eficiència lumínica és la quantitat de llum emesa per unitat de potència elèctrica (W) consumida i es mesura en lúmens per watt. L'eficiència lumínica de les bombetes incandescentes va de 12 lm/w fins a 20 lm/w, mentre que en les fluorescents varia de 40 lm/w a 100 lm/w. Font: IDAE
4. En els espais comuns d'una **comunitat de propietaris** també es produeix un consum d'energia important, la il·luminació, els ascensors, grups de bombeig d'aigua, etc. Proposa en la pròxima junta de veïns que s'elabore un pla de mesures per a reduir el consum energètic i, de pas, disminuir les despeses econòmiques de la comunitat.
5. Incorpora el **consum energètic com un criteri** més que convé valorar quan compres qualsevol electrodomèstic, un cotxe, un nou habitatge, etc. Actualment aquesta informació ja és accessible i la pots consultar.
6. La major part del **fem** que generes diàriament és reciclable o recuperable. Si facilites aquests processos, no sols estalviaràs matèries primeres, també una gran quantitat d'energia. Fabricar una llanda d'alumini a partir de la matèria primera extreta del mineral requereix una quantitat d'energia equivalent a la que necessita la teua televisió per a funcionar durant 2 hores, però si es fabrica la llanda a partir d'alumini reciclat, sols caldria un 5% d'energia! Font: IDAE

7. En molts casos, la millor opció per a **desplaçar-se per la ciutat** no és el cotxe. Trenca amb l'hàbit d'agafar el cotxe per a tots els teus desplaçaments i busca alternatives com anar a peu. Només una dada, en ciutat el 10% dels desplaçaments en cotxe es fan per a recórrer menys de 500 metres! Font: IDAE
  
8. En referència a la **calefacció i refrigeració** de casa, pensa que aquesta requereix la major part de la despesa energètica, quasi la meitat, i en conseqüència, una considerable inversió econòmica. Així que a l'hora de seleccionar un sistema de calefacció o refrigeració, valora les condicions del teu habitatge, aïllament, orientació, materials, etc, deixa't assessorar pels professionals a l'hora d'elegir el sistema i, sobretot, utilitza'l de forma raonable.

*Serafin Huertas Alcalá.*

*I.T. Agrícola. Centre d'Educació Ambiental de la Comunitat Valenciana*



## 4. CONEIX EL CEACV.

### L'ALQUERIA DELS FRARES: L'EDIFICI

**E**l Centre d'Educació Ambiental de la Comunitat Valenciana (CEACV) obri les portes al públic l'any 1999, en un entorn privilegiat, la marjal dels Moros, recuperant una antiga casa de camp amb més de 300 anys d'antiguitat: l'alqueria dels Frares.

L'Alqueria dels Frares és un edifici de mitjans del segle XVII, encara que té un origen anterior. De fet el *Censo de pecheros* de Carlos I (1528) menciona la presència de 32 *cristians nous*, és a dir, conversos, a les alqueries de Frares i Garrofera.

L'Alqueria dels Frares no és l'única alqueria de la zona; molt prop, altres edificis de característiques similars, les alqueries de l'Advocat, Arrendador, San Marcos etc., reflecteixen una clara intenció colonitzadora de les terres agrícoles de l'entorn després de la crisi que va comportar l'expulsió dels moriscos. Aquestes alqueries, nomenades *alqueries de colonització* constitueixen un clar precedent de les explotacions agràries de finals del XIX i principis del XX.

La casa és un conjunt de diversos edificis tancats al voltant d'un pati. Antigament l'edifici principal acollia a la planta baixa la cuina i algunes dependències dedicades a l'emmagatzematge. A la cuina encara es

conserven l'antic forn de llenya i el fúneral. Testimoni de l'empedrat original que hi havia a l'entrada de la casa és el paviment de cudols que observem actualment a la zona adjacent a la cuina i la recepció.



La primera planta estava destinada a àrees de descans i habitacions; i la planta superior o andana, a l'asseccament dels productes del camp i a la cria de cucs de seda. L'accés a l'habitatge es realitzava per una porta situada a la façana sud.

Al costat de la cuina, un gran arc donava pas al pati, al voltant del qual s'organitzaven la resta de dependències auxiliars: quadres, corrals i altres estances dedicades a emmagatzemar i guardar els atifells per a llaurar. Al pati destaca el pou, situat al costat de la porta d'accés al pati, al qual adossen un safareig i un abeurador. A l'oest, una gran estança alberga l'aljub o cisterna destinada a arreplegar l'aigua de les pluges. Aquestes construccions que recollien i guardaven l'aigua són de gran arrelament a l'àrea mediterrània, atés el règim de pluges que tenim. En l'actualitat, aquest elements



tradicionals, pou i aljub, juntament amb la cuina, han sigut conservats i restaurats amb una finalitat didàctica.

Al cantó nord-est del conjunt trobem l'espadanya que, amb tota probabilitat, servia per a avisar i reunir els treballadors del camp. Respecte als materials de construcció, teules, rajoles, fusta per als cabirons, gres roig, cudols, etc., són propis de la zona. El conjunt estava emblanquinat tant a l'exterior com a l'interior.

Per últim, l'existència de restes d'una almàssera i d'una premsa de vi suggereixen el cultiu de l'olivera i el raïm a les terres propietat de l'alqueria; els cereals completarien aquesta trilogia. A aquests conreus de secà s'afegirien xicotets horts de productes hortícoles i fruiters.



*Paloma Sánchez Pérez*  
*Arqueòloga. Centre d'Educació Ambiental de la*  
*Comunitat Valenciana*



## CENTRE DE DOCUMENTACIÓ DEL CEACV:

- *Es poden realitzar consultes en sala.* La biblioteca disposa de consulta de materials en la sala i assessorament d'un tècnic davant de qualsevol dubte que puga sorgir. També disposa d'un ordinador connectat a Internet, per a qualsevol recerca d'informació o per a poder realitzar tasques que requerisquen un suport informàtic.
- *Utilitzar el servei de préstec extern.* Permet el préstec de fins a 4 documents durant un termini màxim de 15 dies. El préstec pot ser presencial o per correu. En aquest últim cas l'enviament de materials està limitat a un pes màxima de 3 kg. La devolució de documents per correu sempre corre a càrrec de l'usuari.
- *Recerques bibliogràfiques.* El Centre de Documentació del CEACV realitza, a petició dels usuaris, recerques bibliogràfiques per temes entre els materials que té disponibles.

Tècnic del Centre de Documentació–Biblioteca del CEACV: Víctor Benlloch

Telf. de consulta: 96 268 00 00 Fax: 96 267 29 44

Correu electrònic: [biblioteca\\_cea@gva.es](mailto:biblioteca_cea@gva.es)

Devolució per correu postal: C.E.A.C.V. Apartat de correus 100. 46520 Port de Sagunt (València).

Horari: dilluns a divendres de 9:00 a 14:00 i de dilluns a dijous de 16:00 a 18:00.

Ubicació del C.E.A.C.V.:

### CENTRE D'EDUCACIÓ AMBIENTAL DE LA COMUNITAT VALENCIANA

Alqueria dels Frares. Partida de Gausa.  
Carretera de la Siderúrgica, Km. 2  
46500 Sagunt (València)



Vostè rep aquest correu electrònic perquè s'ha donat d'alta en la Llista de Distribució del CEACV. En compliment de l'establert en la LOPD, l'Usuari podrà exercir els seus drets d'accés i rectificació de les seues dades personals als fitxers del CEACV mitjançant l'enviament d'un correu electrònic a la següent adreça de correu electrònic: [biblioteca\\_cea@gva.es](mailto:biblioteca_cea@gva.es)